

УДК 658.15:659.2

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.210.44-49>**Урясьєв М.О.**

Національний університет «Одеська політехніка»

Uriasiev Mykola

National University «Odesa Polytechnic»

Волошук Л.О.

доктор економічних наук

Національний університет «Одеська політехніка»

Voloschuk Lidiia

Dr. of Economic Sc.

National University «Odesa Polytechnic»

<https://orcid.org/0000-0002-9692-7438>

СУТНІСТЬ ТА СКЛАД ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

У статті досліджено сутність та склад інформаційного забезпечення управління фінансовими потоками підприємства в умовах нестабільного та цифровізованого бізнес-середовища. Обґрунтовано значення інформації як ключового ресурсу прийняття управлінських рішень щодо формування, розподілу та використання грошових коштів. Систематизовано компоненти інформаційного забезпечення, зокрема інформаційну, аналітичну, методично-організаційну, технологічну компоненти, компоненту якості інформації та компоненту користувачів (стейкхолдерів). Визначено внутрішні й зовнішні джерела інформації, а також вимоги до її достовірності, своєчасності та релевантності. Запропоновано структурну схему інформаційного забезпечення управління фінансовими потоками, яка може бути використана як основа для розробки автоматизованих систем фінансового менеджменту підприємства.

Ключові слова: інформаційне забезпечення, фінансові потоки, інформаційні джерела, компоненти, якість інформації, стейкхолдери.

THE ESSENCE AND STRUCTURE OF INFORMATION SUPPORT FOR ENTERPRISE FINANCIAL FLOW MANAGEMENT

The article investigates the essence and structure of information support for enterprise financial flow management under conditions of economic instability, increased uncertainty, and digital transformation of business processes. Effective financial flow management requires timely, reliable, and relevant information that integrates accounting, analytical, and external data sources into a unified system supporting managerial decision-making.

The study substantiates the role of information support as a multidimensional system that ensures the collection, processing, storage, analysis, and transmission of data on cash inflows and outflows, balances, and financial obligations. Based on a critical review of scientific literature, the main components of information support are systematized, including informational, analytical, methodological-organizational, technological, information quality, and stakeholder components. Particular attention is paid to the differentiation of internal and external information sources, as well as to the requirements for data quality such as reliability, timeliness, completeness, relevance, accuracy, and security.

The article emphasizes the importance of identifying stakeholder groups and their information needs, as this allows adapting the content, form, and frequency of financial information to management objectives. A structural model of information support for financial flow management is proposed, which integrates data sources, analytical tools, organizational procedures, and digital technologies. This model can serve as a conceptual basis for the development of automated cash flow management systems and decision support tools, enhancing transparency, financial stability, and efficiency of enterprise management.

Keywords: information support, financial flows, information sources, components, information quality, stakeholders.

JEL classification: G32, M41.

Постановка проблеми. В умовах сучасного ринку підприємства постають перед необхідністю ухвалення обґрунтованих управлінських рішень щодо оптимального розподілу та використання фінансових ресурсів. Це потребує наявності ефективної системи інформаційного забезпечення, яка дозволяє відстежувати, аналізувати й прогнозувати фінансові потоки з урахуванням внутрішніх і зовнішніх чинників. Проте на практиці підприємства часто стикаються з проблемами фрагментарності даних, низької якості інформації, відсутності уніфікованих підходів до класифікації потоків та недостатньої автоматизації обробки фінансової інформації.

Актуальність проблеми зумовлена тим, що управління фінансовими потоками без надійної інформаційної основи не лише ускладнює процес прийняття рішень, а й підвищує ризики фінансової нестабільності, касових розривів, непрозорості у взаємодії зі стейкхолдерами. Більше того, у науковій літературі відсутня єдина систематизована модель інформаційного забезпечення саме в контексті управління фінансовими потоками підприємства. Спостерігається розпорошеність у глумаченні складу компонентів такої системи, нечіткість у розмежуванні функцій інформаційних та аналітичних підсистем, а також обмежене висвітлення ролі користувачів інформації (як внутрішніх, так і зовнішніх).

Враховуючи динаміку бізнес-середовища, зростання вимог до прозорості та цифровізації фінансової інформації, виникає необхідність уточнення сутності інформаційного забезпечення управління фінансовими потоками, структуризації його складових та виявлення вимог до їх функціонування. Це дозволить створити основу для ефективного інформаційного супроводу управлінських рішень у фінансовій сфері підприємства, що є особливо важливим в умовах нестабільного економічного середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У праці Кошельок Г.В. та Губанова М. С. розкрито поняття інформаційно - аналітичного забезпечення управління грошовими потоками, виділено такі компоненти: інформаційна, аналітична, програмно - технологічна [1]. У статті Волошиної-Сідей В.В. та Кириченко А.О. визначено роль грошових потоків, як об'єкта управління, розглянуто роль інформаційно – аналітичного забезпечення при оперативному аналізі та стратегічному управлінні грошових надходжень [2]. Стецюк П.А. аналізує різні підходи до визначення предметного змісту інформаційного забезпечення управління фінансовими ресурсами, розробляє структурну схему системи інформаційного забезпечення [3]. У статті Єршова Н.Ю. та Грінько А. П. проаналізовано модель, за допомогою якої інформаційно - аналітичні дані бухгалтерського та управлінського обліку використовуються для прийняття рішень, що впливають на платоспроможність [4]. В дослідженні Слободяник А. М. розкрито підходи до формування інформації в бухгалтерського обліку про грошові потоки та методики оцінки їх ефективності через аналітичні процедури [5]. Стаття Маркуца В. та Кизенко О. показує, що ERP - системи забезпечують

ключові характеристики інформаційного забезпечення: єдине інформаційне середовище, стандартизованість даних, уніфікація бізнес-процесів, але й вказує на обмеження — коли потреби підприємства змінюються швидко, а система жорстко запрограмована, можливості адаптації можуть бути недостатніми [6]. У праці Саванчук Т.М. та Назаренко В.В. обґрунтовано, що вимоги до інформаційних потоків (достовірність, захищеність, неперервність, захист від викривлень) особливо критичні в умовах загроз інформаційної безпеки. Підкреслюється, що формування потоків відбувається не лише технічно, але й організаційно (ролі, процедури, контроль) [7]. Крім того, у межах загальних теоретичних досліджень, як от стаття Тарасенка Д., виконано систематизацію функцій і етапів інформаційного забезпечення управління — зокрема збору, обробки, зберігання, аналізу та поширення інформації. Звертається увага на роль технологій аналітики і BI - інструментів для оперативної підтримки управлінських рішень [8]. У дослідженні В. Смирчинського висвітлюються питання інформаційного забезпечення та методичні підходи логістичної системи управління фінансовими потоками [9].

Незважаючи на наявність різноманітних наукових підходів до класифікації компонентів інформаційного забезпечення, невирішеною залишається проблема відсутності формалізованої та узагальненої класифікації, що враховувала б деталізацію джерел інформації та чітке визначення ролей користувачів інформації (стейкхолдерів), що ускладнює її практичне застосування в управлінських процесах.

Метою статті є дослідити сутність інформаційного забезпечення управління фінансовими потоками підприємства, визначити й систематизувати його складові, а також окреслити головні вимоги до інформаційних компонентів з метою підвищення ефективності управління.

Академічна новизна статті є актуальною, оскільки формулює проблему у контексті сучасних викликів: цифровізації, нестабільного середовища, недостатньої структурованості інформаційного забезпечення.

Методи дослідження. У процесі дослідження було застосовано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів. Метод аналізу та синтезу використано для уточнення сутності інформаційного забезпечення управління фінансовими потоками та виокремлення його ключових характеристик; порівняльний аналіз застосовано для узагальнення наукових підходів до класифікації компонентів інформаційного забезпечення, що дозволило виявити спільні та відмінні ознаки у трактуваннях різних авторів; метод систематизації використано для формування структурованого складу компонентів інформаційного забезпечення та їх функціонального наповнення; абстрактно-логічний метод дозволив обґрунтувати роль інформаційних джерел, вимог до якості інформації та стейкхолдерів у системі управління фінансовими потоками; графічний метод застосовано для побудови структурної схеми інформаційного забезпечення, яка відображає взаємозв'язки між його основними елементами.

Виклад основних результатів дослідження. Класифікація фінансових потоків підприємства охоплює не лише види діяльності — операційні, інвестиційні, фінансові — але й за масштабом (підприємство в цілому, структурні підрозділи, окремі операції), регулярністю (регулярні, нерегулярні, одноразові), та результативністю (надлишковий, дефіцитний, чистий). Такий багатовимірний підхід дозволяє глибше аналізувати природу руху коштів, виявляти слабкі місця, планувати ресурси більш ефективно.

Щодо факторів впливу, важливо врахувати зовнішні: законодавче та нормативне середовище, інфляцію, валютні курси, макроекономічну кон'юнктуру, конкурентне середовище, а також внутрішні: політика підприємства щодо управління дебіторською та кредиторською заборгованістю; структура активів і пасивів; операційна ефективність; інвестиційні рішення; якість інформаційної бази; кваліфікація персоналу. Усі ці елементи у поєднанні формують інтенсивність, стабільність і ризикованість фінансових потоків підприємства.

Сутність інформаційного забезпечення управління фінансовими потоками. Інформаційне забезпечення

управління фінансовими потоками підприємства — це система організаційних, методичних, технічних та ресурсних елементів, що забезпечують збір, обробку, зберігання, аналіз і передачу інформації про грошові надходження й вибуття, про стан і тенденції фінансових потоків, необхідну для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Основні характеристики сутності:

- орієнтація на грошові потоки як об'єкт управління: входять потоки надходжень (доходи, операційні, інвестиційні), вихідні (витрати, виплати, інвестиції), залишки та рух коштів;
- забезпечення прийняття рішень: інформація має надавати вичерпний образ фінансового стану, прогнозів, ризиків;
- інтеграція внутрішніх і зовнішніх джерел інформації;
- підтримка аналізу та планування: оцінка відхилень, трендів, сценарне прогнозування.

Складові (компоненти) інформаційного забезпечення. На основі літературного огляду і логічного узагальнення, можна виділити такі основні компоненти (табл. 1):

Таблиця 1

Компоненти інформаційного забезпечення

Компонент	Зміст	Функції
Інформаційна компонента	джерела даних про фінансові потоки, операційні дані, звітність, банківські виписки, інформація про зобов'язання та дебіторську заборгованість тощо	збір, реєстрація, збереження даних; формування баз даних
Аналітична компонента	інструменти аналізу й оцінки: горизонтальний/вертикальний аналіз, коефіцієнтний аналіз, аналіз відхилень, прогнозні моделі, сценарне моделювання	оцінка поточного стану, виявлення відхилень, побудова прогнозів
Методично - організаційна компонента	правила, стандарти, регламенти, методики формування потоків інформації, облікова політика, внутрішні процедури	забезпечення правильності, порівнянності, цілісності, уніфікованості
Технологічна компонента	інформаційні системи (ERP, казначейські системи, BI - системи), засоби автоматизації, бази даних, програмні засоби, засоби передачі інформації та захисту	автоматизація збору, обробки; швидкий доступ; безпека даних
Компонента якості інформації	властивості: достовірність, своєчасність, повнота, точність, релевантність, зрозумілість, надійність	встановлення критеріїв і контроль відповідності вимогам
Компонента користувачів / стейкхолдерів	внутрішні користувачі (менеджмент, казначейство, фінансовий відділ), зовнішні (інвестори, кредитори, податкові органи)	формування інформаційних запитів, адаптація форматів подання інформації

Джерело: сформовано авторами

Джерела інформації. До основних джерел інформації, необхідних для інформаційної компоненти, належать:

- Внутрішні джерела: бухгалтерський облік, оперативний облік, облік витрат і доходів, планові документи, внутрішні звіти, підрахунки касових залишків, дебіторська і кредиторська заборгованості.

- Зовнішні джерела: банківські перевірки / виписки, макроекономічні дані, курси валют, дані податкових органів, законодавчі та нормативно - правові акти, статистика, дані ринку / галузі.

- Регуляторні та стандартні джерела: стандарти бухгалтерського обліку (національні, міжнародні:

МСФО), нормативні вимоги до фінансової звітності.

Вимоги до якості інформації. Для того, щоб система інформаційного забезпечення справді працювала ефективно, інформація має відповідати таким вимогам:

1. Достовірність — підтверджена даними, мінімум суб'єктивізму або помилок, перевіреність.

2. Своєчасність — інформація має бути доступною тоді, коли вона ще може бути використана для рішення (не із запізненням).

3. Повнота — охоплення всіх означених категорій фінансових потоків (вхідних, вихідних, залишків, зобов'язань тощо).

4. Точність — кількісні показники мають бути правильно обчислені, з правильними одиницями виміру, без округлень, що спотворюють.

5. Релевантність — інформація має бути значущою саме для конкретного управлінського рішення, для конкретного користувача.

6. Зрозумілість та доступність подання — ясні формати, зрозуміла термінологія, графічні чи табличні

форми, інтерфейси.

7. Доступність / безпека — захищеність від несанкціонованого доступу, резервне збереження, захист даних.

Стейкхолдери інформаційного забезпечення.

Зацікавлені групи користувачів інформації про фінансові потоки мають різні інформаційні потреби (табл. 2).

Таблиця 2

Користувачі інформації про фінансові потоки	
Група користувачів	Інформаційні запити / потреби
Внутрішнє управління (генеральний директор, фінансовий директор)	загальний огляд ліквідності, поточні надходження - витрати, прогнози, сценарії, фінансова безпека
Відділ фінансів / казначейство	деталізація платежів і надходжень, залишки по рахунках, дебіторська / кредиторська заборгованість
Виробничі / операційні структурні підрозділи	інформація про затрати, оплати постачальникам, терміни платежів, бюджети
Зовнішні користувачі (кредитори, інвестори, регулятори, податкові служби)	фінансова звітність, показники рентабельності, платоспроможності, прозорості фінансових потоків

Джерело: сформовано авторами

Структурна схема інформаційного забезпечення управління фінансовими потоками. Нижче — орієнтовна схема, яка може бути використана як основа для розробки автоматизованої системи (рис. 1).

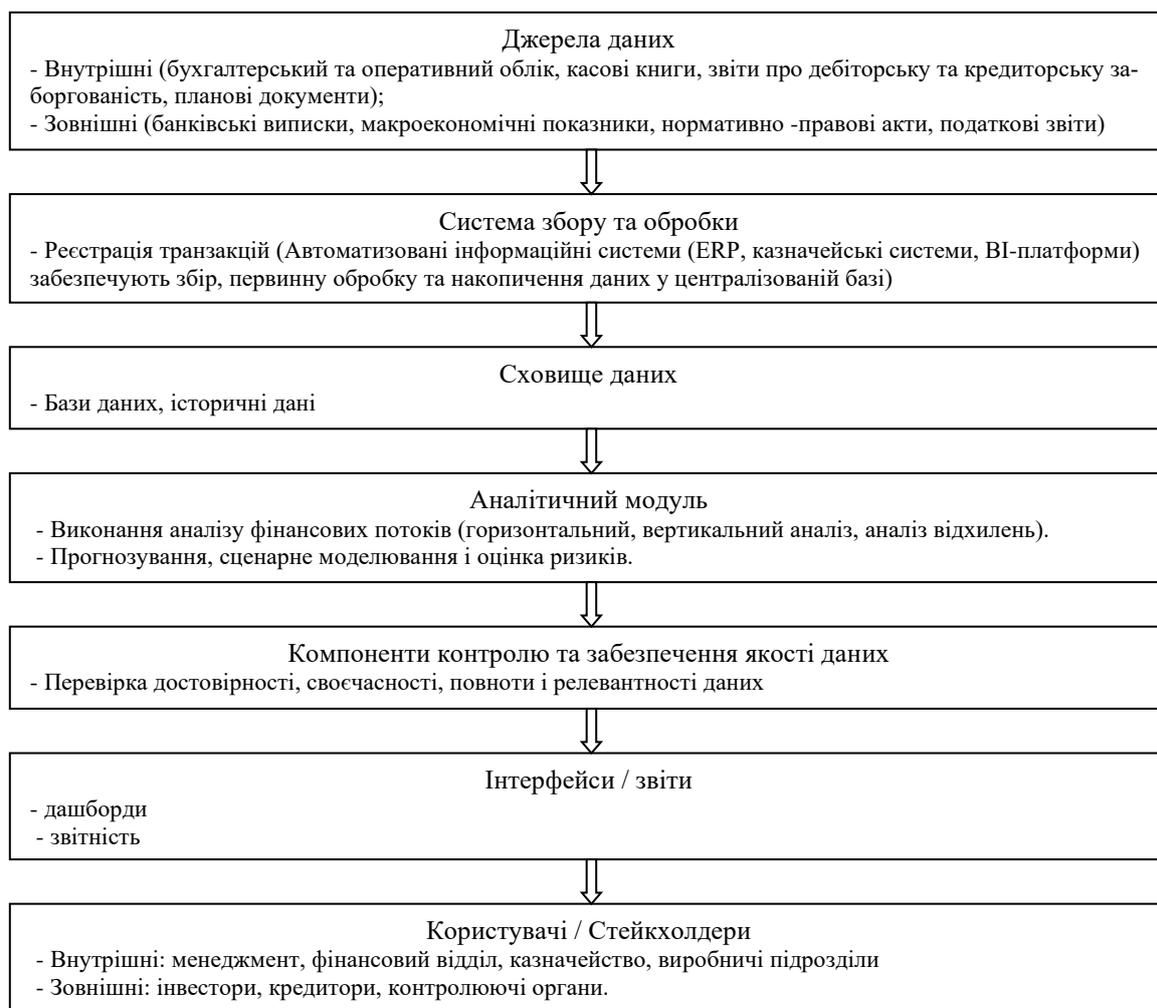

Рис. 1. Структурна схема, яка може бути використана як основа для розробки автоматизованої системи інформаційного забезпечення управління фінансовими потоками

Джерело: сформовано авторами

Практичне значення та можливості застосування.

- Розробка на підприємстві автоматизованих систем інформаційного забезпечення дозволяє скоротити час на формування звітів, знизити ймовірність помилок у даних.

- Сценарне моделювання дозволяє попередити касові розриви, планувати виплати, інвестиції з урахуванням ризиків.

- Якісна інформаційна база підвищує довіру зовнішніх користувачів (інвесторів, кредиторів), сприяє прозорості.

- Оптимізація внутрішніх інформаційних потоків знижує дублювання, пришвидшує доступ до даних.

Висновки. Інформаційне забезпечення управління фінансовими потоками підприємства становить багатокomпонентну систему, яка поєднує інформаційні, аналітичні, методико-організаційні та технологічні елементи, спрямовані на підтримку процесів прийняття управлінських рішень. Джерела інформації повинні охоплювати як внутрішнє середовище підприємства (облікова система, фінансові звіти, оперативні дані), так і зовнішні чинники (нормативно-правові вимоги, ринкова інформація, макроекономічні показники). Стандартизація даних на основі національних та міжнародних вимог (зокрема, МСФЗ) забезпечує зіставність і достовірність інформації. Критично

важливими є характеристики якості інформації — достовірність, своєчасність, повнота, релевантність, точність і захищеність — як основа для ефективної фінансової аналітики та планування. Успішне функціонування інформаційної системи управління фінансовими потоками залежить від належної ідентифікації користувачів (стейкхолдерів) та розуміння їхніх інформаційних потреб, що дозволяє адаптувати формат, обсяг та періодичність надання даних. Фінансові потоки доцільно класифікувати за видами діяльності (операційна, інвестиційна, фінансова), рівнем деталізації (в межах підприємства, структурного підрозділу, окремої операції), регулярністю (періодичні, разові, нерегулярні) та результативністю (надлишкові, дефіцитні, збалансовані). Такий підхід дозволяє здійснювати глибший аналіз, визначати вузькі місця у фінансовому циклі та вдосконалювати ресурсне планування. На інтенсивність, спрямованість і стабільність фінансових потоків впливають як зовнішні чинники (законодавчі зміни, інфляційні процеси, валютні коливання, макроекономічні ризики, конкурентне середовище), так і внутрішні (фінансова політика, структура активів і пасивів, інвестиційні рішення, якість облікової інформації, кадровий потенціал). Їхня комплексна оцінка є необхідною умовою побудови надійної системи управління фінансовими потоками.

Список використаних джерел:

1. Кошельок Г.В., Губанов М.С. (2024). Інформаційно-аналітичне забезпечення управління грошовими потоками підприємства. *Економічний простір*, № 189. С. 384-389. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/189-67>
2. Волошина-Сідей В.В., Кириченко А.О. (2023). Інформаційно-аналітичне забезпечення системи ефективного управління грошовими потоками підприємства. *Економіка та суспільство*, Вип. 55. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-9>
3. Стецюк П.А. (2024). Інформаційне забезпечення управління фінансовими ресурсами підприємства. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*, Вип. 2. С. 48-55. DOI: <https://doi.org/10.31673/2415-8089.2024.010606>
4. Єршова Н.Ю., Грінько А.П. (2023). Обліково-аналітичне забезпечення прийняття фінансових рішень при управлінні платоспроможністю підприємства. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ» (економічні науки)*, Вип. 2. С. 23-30. DOI: <https://doi.org/10.20998/2519-4461.2023.2.23>
5. Слободяник А.М. (2024). Обліково-інформаційне забезпечення оцінки ефективності грошових потоків підприємства : кваліфікаційна магістерська робота : спец. 071. Центральноукраїн. нац. техн. ун-т. Кропивницький : ЦНТУ, 127 с. URL: <https://dspace.kntu.kr.ua/items/8bf57862-1d84-49a6-85bd-c889e844d45d>
6. Маркуц В.І., Кизенко О.О. (2023). ERP-система як інструмент забезпечення раціонального використання ресурсів компанії. *Вчені записки: зб. наук. пр. Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана*, Вип. 32. С. 68-78. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/items/abcc5616-6199-43a9-a32f-5d4098227459>
7. Саванчук Т.М., Назаренко В.В. (2023). Вимоги до формування інформаційних потоків в системі обліково-аналітичного забезпечення управління економічною безпекою підприємства. *Економіка та суспільство*, Вип. 57. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-12>
8. Тарасенко Д. (2025). Інформаційне забезпечення управління: аналітичний інструментарій і технології. *Вісник Книжкової палати*, Вип. 3. С. 39-45. DOI: [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2025.3\(344\).39-45](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2025.3(344).39-45)
9. Смиричинський В.В. (2014). Інформаційне забезпечення логістичної системи управління фінансовими потоками підприємств. *Соціально-економічні проблеми і держава*, Вип. 1(10). С. 194-202. URL: <http://sepd.ntu.edu.ua/images/stories/pdf/2014/14svvfpp.pdf>

References:

1. Koshelok, H.V., & Hubanov, M.S. (2024). Informatsiino-analytychne zabezpechennia upravlinnia hroshovymy potokamy pidpriemstva [Information and analytical support for enterprise cash flow management]. *Economic Space*, No. 189. Pp. 384-389. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/189-67> [in Ukrainian].
2. Voloshyna-Sidei, V.V., & Kyrychenko, A.O. (2023). Informatsiino-analytychne zabezpechennia systemy efektyvnoho upravlinnia hroshovymy potokamy pidpriemstva [Information and analytical support for the system of

effective management of cash flows of the enterprise]. *Economy and Society*, Iss. 55. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-9> [in Ukrainian].

3. Stetsiuk, P.A. (2024). *Informatsiine zabezpechennia upravlinnia finansovymy resursamy pidpriemstva* [Information support for the management of financial resources of an enterprise]. *Economics. Management. Business*, Vol. 2. Pp. 48–55. DOI: <https://doi.org/10.31673/2415-8089.2024.010606> [in Ukrainian].

4. Iershova, N.Iu., & Hrinko, A.P. (2023). *Oblikovo-analitychne zabezpechennia pryiniattia finansovykh rishen pry upravlinni platospromozhnistiu pidpriemstva* [Accounting and analytical support for financial decision-making in managing the solvency of an enterprise]. *Bulletin of the National Technical University «KhP» (Economic Sciences)*, Iss. 2. Pp. 23–30. DOI: <https://doi.org/10.20998/2519-4461.2023.2.23> [in Ukrainian].

5. Slobodianyuk, A.M. (2024). *Oblikovo-informatsiine zabezpechennia otsinky efektyvnosti hroshovykh potokiv pidpriemstva* [Accounting and information support for assessing the effectiveness of enterprise cash flows] : qualifying master's thesis: special. 071. Central Ukrainian National Technical University. Kropyvnytskyi : TsNTU, 127 p. Retrieved from: <https://dspace.kntu.kr.ua/items/8bf57862-1d84-49a6-85bd-c889e844d45d> [in Ukrainian].

6. Markuts, V.I., & Kyzenko, O.O. (2023). *ERP-systema yak instrument zabezpechennia ratsionalnoho vykorystannia resursiv kompanii* [ERP-system as a tool for ensuring the rational use of company resources]. *Scientific notes : collection of scientific works of Kyiv. National Economic University named after V. Hetman*, Vol. 32. Pp. 68–78. Retrieved from: <https://ir.kneu.edu.ua/items/abcc5616-6199-43a9-a32f-5d4098227459> [in Ukrainian].

7. Savanchuk, T.M., & Nazarenko, V.V. (2023). *Vymohy do formuvannia informatsiinykh potokiv v systemi oblikovo-analitychnoho zabezpechennia upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu pidpriemstva* [Requirements for the formation of information flows in the system of accounting and analytical support for the management of economic security of an enterprise]. *Economy and Society*, Iss. 57. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-12> [in Ukrainian].

8. Tarasenko, D. (2025). *Informatsiine zabezpechennia upravlinnia: analitychnyi instrumentarii i tekhnolohii* [Information support for management: analytical tools and technologies]. *Bulletin of the Book Chamber*, Vol. 3. Pp. 39–45. DOI: [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2025.3\(344\).39-45](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2025.3(344).39-45) [in Ukrainian].

9. Smyrychynskyi, V.V. (2014). *Informatsiine zabezpechennia lohistychnoi systemy upravlinnia finansovymy potokamy pidpriemstv* [Information support for the logistics system for managing financial flows of enterprises]. *Socio-economic problems and the state*, Vol. 1(10). Pp. 194–202. Retrieved from: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2014/14svvfpp.pdf> [in Ukrainian].

Дата надходження статті: 27.01.2026 р.

Дата прийняття статті до друку: 12.02.2026 р.